

Wojewoda Warmińsko-Mazurski

Radosław Król

SO-III.431.7.2026

Olsztyn, 16 września 2026 r.

Pan

Rafał Wilczewski

Wójt Gminy Prostki

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2026 r. poz. 158), zwanej dalej: „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Panu treść wystąpienia pokontrolnego.

Wystąpienie pokontrolne

Kontrolę przeprowadzono w Urzędzie Stanu Cywilnego w Prostkach wchodzącym w skład Urzędu Gminy Prostki (NIP 8480005868, REGON 000539549), adres siedziby: ul. 1 Maja 44B, 19-335 Prostki.

W okresie objętym kontrolą funkcję Wójta Gminy Prostki (kierownika jednostki kontrolowanej) pełnił Pan Rafał Wilczewski, który stanowisko to objął 6 maja 2024 r.

Kontrolę przeprowadził zespół kontrolny Wydziału Spraw Obywatelskich Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

- 1) Maciej Jurzyński – starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu kontrolnego, posługujący się legitymacją służbową nr 7/2025 wydaną przez Dyrektora Generalnego Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli z 23 czerwca 2026 r. nr WK-I.0030.611.2026 wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego;
- 2) Magdalena Michalczyńska – starszy inspektor wojewódzki, członek zespołu kontrolnego, posługująca się legitymacją służbową nr 3/2023 wydaną przez Dyrektora Generalnego Urzędu, na podstawie pisemnego upoważnienia do kontroli z 23 czerwca 2026 r. nr WK-I.0030.612.2026 wydanego przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego.

Kontrolę rozpoczęto 1 lipca 2026 r., a zakończono 7 sierpnia 2026 r.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli jednostki kontrolowanej pod numerem 1/2026.

Kontrola obejmowała wykonywanie przez Urząd Stanu Cywilnego w Prostkach w okresie od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2025 r. zadań zleconych z zakresu administracji rządowej w obszarze rejestracji stanu cywilnego oraz zmiany imion i nazwisk.

Kontrolę problemową przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2026 r. poz. 158) oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2025 r. poz. 428) w związku z art. 6 ust. 1 i art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2026 r. poz. 393) oraz art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz.U. z 2021 r. poz. 1988).

Na podstawie ustaleń kontroli działalność kontrolowanej jednostki ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

I. Organizacja Urzędu Stanu Cywilnego w Prostkach

Bezpośredni nadzór nad Urzędem Stanu Cywilnego w Prostkach (dalej USC) pełnił Wójt Gminy Prostki, będący jednocześnie kierownikiem USC z mocy ustawy.

W okresie objętym kontrolą oraz w czasie prowadzenia kontroli w USC zatrudnione były 2 osoby (w łącznym wymiarze 1 etatu):

- Pani Agnieszka Rejterada – zatrudniona na stanowisku kierownika USC, dowodów osobistych i ewidencji ludności od 1 października 2020 r. (w wymiarze 3/4 etatu),
- Pani Magdalena Janczurewicz – zatrudniona na stanowisku zastępcy kierownika USC, dowodów osobistych i ewidencji ludności od 1 października 2020 r. (w wymiarze 1/4 etatu).

Wymienione osoby spełniały wymagania niezbędne do zatrudnienia na stanowiskach kierownika USC i zastępcy kierownika USC określone w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (dalej p.a.s.c.).

Warunki lokalowe: USC znajduje się na wysokim parterze budynku Urzędu Gminy w Prostkach przy ul. 1 Maja 44B w Prostkach. Zajmuje jedno pomieszczenie – pokój pracy, w którym obsługiwani się klienci oraz przechowywane są dokumenty bieżące i archiwalne. Ostatni remont tego pomieszczenia był przeprowadzony w 2019 r. W pomieszczeniu znajduje się urządzenie kontrolujące temperaturę i wilgotność powietrza. Pomieszczenie jest zamykane na klucz, ale dostęp do niego nie jest rejestrowany.

Ustalono, że w jednostce kontrolowanej nie wydzielono odrębnego pomieszczenia na potrzeby archiwum USC, pomimo zalecenia w tym zakresie wydanego po ostatniej kontroli problemowej przeprowadzonej w sierpniu 2014 r. Skutkowało to utrzymaniem stanu uchybienia. Kierownik jednostki wyjaśnił, że sytuacja ta „wynika z obiektywnych

i niezależnych od urzędu ograniczeń lokalowych oraz struktury architektonicznej budynku urzędu gminy (całkowite zagospodarowanie dostępnej powierzchni użytkowej)”. Podkreślił jednak, że „bezpieczeństwo zasobów archiwalnych jest w pełni zapewnione i podlega szczególnej ochronie”. Ustalenia kontroli wskazują, że księgi stanu cywilnego i akta zbiorowe rejestracji są przechowywane w pokoju pracy USC, w sposób zapewniający ich bezpieczeństwo – w certyfikowanych, ryglowanych szafach metalowych o podwyższonej odporności ogniowej, do których dostęp posiadają wyłącznie pracownicy USC. Zakres przechowywanych ksiąg stanu cywilnego to księgi urodzeń, małżeństw i zgonów z lat 1946-2015.

Dokumenty stanowiące akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego, które nie były gromadzone jako dokumenty elektroniczne, zostały oznaczone numerem i datą sporządzenia aktu zgodnie z § 43 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1904).

USC nie dysponuje salą ślubów. Śluby udzielane są w sali konferencyjnej Urzędu Gminy Prostki. Pomieszczenie jest wyremontowane i umożliwia zawarcie związku małżeńskiego z zachowaniem uroczystej formy.

II. Sporządzanie aktów stanu cywilnego

W okresie objętym kontrolą w USC sporządzono 75 aktów stanu cywilnego, w tym: 57 aktów w trybie zwykłym (27 aktów małżeństwa i 30 aktów zgonu) oraz 18 aktów w trybie szczególnym (13 aktów urodzenia, 4 akty małżeństwa i 1 akt zgonu).

Tryb zwykły rejestracji

Weryfikacji poddano prawidłowość sporządzenia 16 aktów, w tym 8 aktów małżeństwa i 8 aktów zgonu. Ustalono, że co do zasady akty zostały sporządzone prawidłowo, z zachowaniem wymogów i terminów określonych w p.a.s.c.

Stwierdzono, że do aktu małżeństwa nr 2805042/00/AM/2025/804282 błędnie wpisano drugie imię matki kobiety jako „Ryszard” zamiast „Ryszarda” (nieprawidłowość). Przyczyną błędu była omyłka pisarska kierownika USC, zaś skutkiem – konieczność sprostowania aktu w zakresie nieprawidłowych danych.

Udzielając ślubu w formie cywilnej (akt nr 2805042/00/AM/2025/865035) oświadczenie o nazwiskach małżonków po zawarciu małżeństwa i nazwiskach dzieci zrodzonych z tego małżeństwa udokumentowano aż trzykrotnie. Takie działanie nie stanowi co prawda nieprawidłowości czy uchybienia, jednak nie znajduje również umocowania w przepisach prawa, które wskazują na zasadność przyjmowania oświadczeń o nazwiskach i wciągania ich treści wyłącznie do protokołu przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński.

Ponadto akt zgonu nr 2805042/00/AZ/2025/631087 został sporządzony na podstawie zgłoszenia dokonanego przez męża siostry zmarłego. Dokumentacja sprawy nie pozwala na stwierdzenie, że była to osoba uprawniona do pochówku na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych, a w konsekwencji podmiot mogący dokonać zgłoszenia zgonu zgodnie z art. 93 ust. 2 p.a.s.c. (nieprawidłowość). W tym kontekście uzyskano wyjaśnienie, że: „Przepis art. 10 ust. 1 ustawy [o cmentarzach i chowaniu zmarłych] nie ogranicza kręgu osób uprawnionych wyłącznie do wyliczenia zawartego w punktach 1-5. W zdaniu końcowym tego samego ustępu ustawodawca postanowił bowiem, że prawo pochowania zwłok przysługuje również osobom, które do tego dobrowolnie się zobowiązują. Kategoria ta ma charakter samodzielny i nie jest uzależniona od istnienia pokrewieństwa lub powinowactwa ze zmarłym. W rozpatrywanym przypadku zgłaszający należał właśnie do tej kategorii podmiotów uprawnionych. Nie powoływał się on na stosunek powinowactwa jako źródło swojego uprawnienia, lecz na okoliczność dobrowolnego przyjęcia na siebie obowiązku pochowania zwłok. Odkryło się to w obecności małżonki zgłaszającego (czyli siostry zmarłego), w związku z tym uprawnienie zgłaszającego nie budziło wątpliwości”. Trzeba jednak zauważyć, że podane okoliczności nie zostały udokumentowane w aktach sprawy (np. w formie oświadczenia osoby zgłaszającej). Ponadto organ nie wyjaśnił, dlaczego zgłoszenia zgonu nie dokonuje jeden z członków najbliższej rodziny osoby zmarłej uprawnionych w pierwszej kolejności do pochówku, tj. małżonek albo jedno z rodziców lub rodzeństwa zmarłego. Przyczyną nieprawidłowości było zbyt nieformalne podejście osoby przyjmującej zgłoszenie do kwestii uprawnienia zgłaszającego, zaś skutkiem – załatwienie sprawy bez udokumentowania istotnych okoliczności faktycznych oraz naruszenie zasady pisemności wyrażonej w art. 14 § 1a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (dalej k.p.a.).

Przy akcie zgonu nr 2805042/00/AZ/2025/914436 przez niedopatrzenie kierownik USC nie zamieścił przypisku o akcie małżeństwa osoby zmarłej (uchybiecie). Brakujący przypisek został dodany w trakcie kontroli. Uchybiecie nie wywołało skutków.

Wszystkie zmiany danych wynikające z kontrolowanych aktów zostały poprawnie zarejestrowane w rejestrze PESEL.

Tryb szczególny rejestracji

Badaniem kontrolnym objęto 8 przypadków sporządzenia aktu w trybie szczególnym, tj. transkrypcji zagranicznego dokumentu stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego (art. 104 p.a.s.c.) albo rejestracji zdarzenia mającego miejsce za granicą (art. 99 p.a.s.c.), w tym 5 aktów urodzenia, 2 akty małżeństwa i 1 akt zgonu. We wszystkich zbadanych sprawach rejestracji dokonano na wniosek uprawnionego podmiotu.

Stwierdzono, że stosowany przez jednostkę kontrolowaną formularz wniosku o transkrypcję zagranicznego dokumentu stanu cywilnego zawierał pole przeznaczone do wpisania ostatniego miejsca zameldowania w Polsce, a nie adresu wnioskodawcy (uchybienie). Kierownik jednostki wyjaśnił, że „rozwiązanie to zostało wprowadzone w celu ujednolicenia danych wykorzystywanych następnie przy przekazywaniu informacji do organu gminy. Miało ono ograniczyć przypadki wpisywania we wniosku adresów zamieszkania, w szczególności zagranicznych, które nie odpowiadały krajowym danym meldunkowym wykorzystywanym w dalszym obiegu informacji administracyjnej”. Należy podnieść, że przepisy p.a.s.c. nie określają obligatoryjnych elementów treści wniosku o transkrypcję, zatem na mocy odesłania zawartego w art. 12 ust. 1 ustawy zastosowanie w tym zakresie znajduje przepis art. 63 § 2 k.p.a., zgodnie z którym: „Podanie powinno zawierać co najmniej wskazanie osoby, od której pochodzi, jej adres, również w przypadku złożenia podania w postaci elektronicznej, i żądanie oraz czynić zadość innym wymaganiom ustalonym w przepisach szczególnych”. Zatem obowiązkowe jest podanie adresu wnoszącego, a nie ostatniego miejsca zameldowania w Polsce. Uchybienie nie wywołało skutków.

Ponadto ustalono, że podstawą sporządzenia aktów były oryginalne dokumenty zagraniczne wraz z tłumaczeniem na język polski dokonany przez tłumacza przysięgłego wpisanego na listę Ministra Sprawiedliwości albo odpisy wydane na drukach wielojęzycznych. Całość dokumentacji została włączona do akt zbiorowych. W adnotacjach prawidłowo zamieszczono informację o podstawie wpisania aktu.

Do aktu małżeństwa nr 2805042/00/AM/2025/238138 i 2805042/00/AM/2025/988944 dołączono wzmiankę informującą o nazwiskach, jakie będą nosili małżonkowie po zawarciu małżeństwa oraz dzieci zrodzone z tego małżeństwa, a nie wpisano tych danych do aktu od razu – pomimo, że oświadczenia o nazwiskach zostały zawarte we wniosku o transkrypcję. Kierownik jednostki wyjaśnił, że dołączono wzmiankę, ponieważ w dokumentach źródłowych nie było informacji o nazwiskach jakie będą nosili małżonkowie oraz dzieci zrodzone z tego małżeństwa. Należy zauważyć, że przepisy p.a.s.c. nie regulują wprost sposobu ujawniania w akcie małżeństwa oświadczeń o nazwiskach składanych wraz z wnioskiem o transkrypcję. Niemniej jednak, z punktu widzenia dobrych praktyk oraz celowości postępowań rejestrowych, uzasadnione jest zamieszczanie tych danych bezpośrednio w części zasadniczej aktu, a nie w formie wzmianki dodatkowej. Skoro informacje te są znane organowi już w momencie sporządzania aktu, ich bezpośrednia implementacja do treści głównej aktu zapewnia większą czytelność dokumentu.

Po sporządzeniu aktu urodzenia nr 2805042/00/AU/2025/178897 w trybie transkrypcji, kierownik USC wystąpił o nadanie dziecku numeru PESEL (uchybienie). Podstawą wystąpienia było ubieganie się o wydanie dowodu osobistego, zatem organem występującym powinien być organ gminy, a nie kierownik USC. Przyczyną

uchybiecia było niedopatrzenie pracownika polegające na nieprzełogowaniu się w systemie teleinformatycznym z funkcji USC na organ gminy. Uchybienie nie wywołało skutków.

We wszystkich zbadanych przypadkach kierownik USC dokonał aktualizacji danych w rejestrze PESEL. Ponadto przy aktach urodzenia zamieścił dane o obywatelstwie oraz numer PESEL osoby, której akt dotyczy, jeżeli został nadany, zgodnie z art. 20 ust. 2 p.a.s.c.

III. Zmiany w aktach stanu cywilnego

W okresie objętym kontrolą dokonano 27 czynności materialno-technicznych nieskutkujących sporządzeniem aktu. Kontroli poddano 10 czynności, w tym 5 czynności sprostowania aktu (art. 35 p.a.s.c.) i 5 czynności uzupełnienia aktu (art. 37 p.a.s.c.). Wszystkie zbadane czynności zostały dokonane na wniosek podmiotów uprawnionych, zaś do aktów dołączono stosowne wzmianki dodatkowe o sprostowaniu lub uzupełnieniu.

W sprawie nr USC.5352.21.2025 wniosek o sprostowanie aktu stanu cywilnego złożył pełnomocnik osoby mającej w tym interes prawny. Okazał oryginał pełnomocnictwa, zaś kierownik USC sporządził z niego kopię i załączył ją do akt, ale nie poświadczył za zgodność z oryginałem (uchybiecie). Z wyjaśnień udzielonych w toku kontroli wynika, że pełnomocnik przy złożeniu wniosku okazał kierownikowi USC oryginał dokumentu pełnomocnictwa. Kierownik USC sporządził kopię przedłożonego oryginału i włączył ją do akt sprawy, nie umieszczając jednak na tej kopii klauzuli poświadczającej jej zgodność z oryginałem. Uchybiecie polegało wyłącznie na niedopełnieniu ostatniego, technicznego elementu procedury z art. 76a § 2b k.p.a. Natomiast weryfikacja umocowania pełnomocnika nastąpiła poprzez zapoznanie się z oryginałem dokumentu. Po ujawnieniu uchybiecia w trakcie kontroli zwrócono się do pełnomocnika o przedłożenie urzędowo poświadzonego odpisu pełnomocnictwa w celu uzupełnienia dokumentacji akt sprawy. Pełnomocnik złożył do akt poświadczony odpis pełnomocnictwa. Uchybiecie nie wywołało skutków.

Ponadto stwierdzono błąd w procedurze zastosowanej w sprawie nr 2805042/00/AU/2025/299966, gdzie organ niesłusznie dokonał sprostowania zamiast dostosowania imienia matki do zasad pisowni polskiej. Powyższe działanie stanowiło uchybiecie, tym bardziej że kobieta miała już wcześniej sporządzone polskie akty stanu cywilnego, w tym akt małżeństwa, który posłużył kierownikowi USC za podstawę do sprostowania. Z wyjaśnień kierownika USC wynika, że imiona „Veronika” i „Weronika” uznano błędnie za dwa odrębne imiona, i podjęto działania celem zapewnienia spójności między aktem dziecka a wcześniejszymi dokumentami matki. Zastosowanie trybu sprostowania zamiast dostosowania pisowni doprowadziło do skorygowania rzekomego błędu, tam gdzie go nie było.

Kontroli poddano także sposób przyjęcia oświadczenia o powrocie rozwiedzionego małżonka do nazwiska noszonego przed zawarciem małżeństwa w trybie art. 59 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Czynność została udokumentowana w formie protokołu. Do aktu małżeństwa kierownik USC dołączył wzmiankę dodatkową o nazwisku rozwiedzionego małżonka.

Ponadto badaniem objęto 8 z 23 przypadków dołączenia do aktu stanu cywilnego wzmianki dodatkowej na podstawie orzeczenia sądu polskiego lub sądu państwa obcego. W tym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości. Jednakże w 3 przypadkach po dołączeniu wzmianek dodatkowych o ustaniu małżeństwa, w rejestrze PESEL nie uzupełniono danych stanu cywilnego małżonków o brakujący numer PESEL współmałżonka i/lub nie zaktualizowano numeru aktu małżeństwa (uchybiecie). Powyższe dane zostały uzupełnione lub zaktualizowane w trakcie kontroli.

IV. Wydawanie dokumentów z rejestru stanu cywilnego

W okresie objętym kontrolą przyjęto 401 wniosków o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego. Kontroli poddano 30 wybranych spraw. We wszystkich zbadanych sprawach wydano żądane odpisy, zaś wnioski na piśmie złożyły osoby uprawnione do ich uzyskania zgodnie z art. 45 ust. 1 p.a.s.c. Co do zasady wnioskodawcy wskazywali we wnioskach cel wydania odpisu aktu oraz kwitowali odbiór dokumentu. Stwierdzono, że w jednym przypadku (sprawa nr USC.5362.60.2025) wniosek o wydanie odpisu aktu nie zawiera oznaczenia rodzaju odpisu, jaki ma być wydany (uchybiecie). Podczas przyjmowania wniosku kierownik USC nie zwrócił uwagi na brakujące informacje. Ponadto stwierdzono uchybiecia także w dwóch sprawach: w sprawie nr USC.5362.390.2025 we wniosku nie wskazano celu ubiegania się o wydanie odpisu skróconego, natomiast w sprawie nr USC.5362.330.2025 we wniosku nie zaznaczono, kogo dotyczy wnioskowany dokument. Przyczyną powyższych uchybień było niedopatrzenie pracownika przyjmującego wnioski. Uchybiecia nie miały wpływu na sposób załatwienia spraw i nie wywołały skutków.

Kontrolą objęto również 2 z 3 spraw wydania zaświadczenia o stanie cywilnym oraz 2 sprawy wydania zaświadczenia stwierdzającego, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo. Zaświadczenia wydano na wnioski spełniające wymogi ustawowe.

Jednocześnie ustalono, że w większości spraw, wydając odpis aktu stanu cywilnego bezpośrednio po sporządzeniu aktu w trybie zwykłym lub szczególnym rejestracji albo po dokonaniu sprostowania lub uzupełnienia aktu na wniosek, jak również wydając zaświadczenie na wniosek, kierownik USC nie zapewnił pokwitowania odbioru dokumentu z rejestru stanu cywilnego (nieprawidłowość). W tym kontekście wójt gminy wyjaśnił, że „utrwaloną praktyką było wydawanie odpisu bezpośrednio po sporządzeniu aktu, sprostowaniu, uzupełnieniu lub dokonaniu rejestracji w trybie

szczególnym, jak również zaświadczenia, przy czym czynności złożenia wniosku i odbioru odpisu następowały jednocześnie. W takich sytuacjach podpis wnioskodawcy na złożonym wniosku traktowano jako potwierdzenie osobistego odbioru dokumentu, bez sporządzania dodatkowego formularza pokwitowania”. Ponadto wójt zaznaczył, że „USC prowadzi rejestr każdego wydanego blankietu (druku ścisłego zachowania)”. Takie działanie było jednak niezgodne z art. 46 § 1 k.p.a., zgodnie z którym odbierający pismo powinien potwierdzić doręczenie mu pisma swoim podpisem ze wskazaniem daty doręczenia. Podpis na wniosku (czy innym piśmie, np. zgłoszeniu zgonu) nie jest równoznaczny z potwierdzeniem odbioru odpisu aktu lub zaświadczenia. Skutkiem nieprawidłowości był brak właściwego udokumentowania czynności wydania dokumentu w aktach spraw.

Wójt gminy nadmieniał: „Przyjmuję do wiadomości stanowisko organu nadzoru, zgodnie z którym dla pełnego udokumentowania obiegu odpisów zasadne jest posługiwanie się odrębnym pokwitowaniem odbioru. W związku z tym od 1 stycznia 2026 r. wprowadzono w USC obowiązek każdorazowego uzyskiwania podpisu osoby odbierającej odpis aktu stanu cywilnego, niezależnie od tego, czy odbiór następuje bezpośrednio po złożeniu wniosku, czy w innym terminie”.

V. Przenoszenie aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego

W okresie objętym kontrolą do rejestru stanu cywilnego przeniesiono 423 akty stanu cywilnego, z czego kontroli poddano 30 wybranych przypadków. Ustalono, że co do zasady akty zostały przeniesione prawidłowo, tj. do rejestru stanu cywilnego została przeniesiona cała treść aktu wraz ze wzmiankami dodatkowymi oraz przypiskami. W dotychczasowych aktach, zgodnie z art. 124 ust. 3 p.a.s.c., naniesiono wzmiankę o ich przeniesieniu do rejestru stanu cywilnego.

Jednakże w 4 przypadkach błędnie przeniesiono akty z ksiąg do rejestru (nieprawidłowość) w następującym zakresie:

- 1) Akt urodzenia nr 2805042/00/AU/1965/215739 został błędnie przeniesiony w zakresie nazwiska dziecka, a następnie został sprostowany w tym zakresie w trybie art. 35 p.a.s.c. Kierownik jednostki kontrolowanej wyjaśnił, że „błędnie wpisane nazwisko zdaniem kierownika USC stanowiło oczywistą omyłkę pisarską, dlatego dokonano sprostowania”. W takim przypadku kierownik USC nie powinien jednak prostować aktu, tylko unieważnić go w trybie art. 127a ust. 1 p.a.s.c. – jako akt błędnie przeniesiony z księgi do rejestru na skutek omyłki pisarskiej.
- 2) Akt urodzenia nr 2805042/00/AU/1958/176925 został błędnie przeniesiony w zakresie miejsca urodzenia matki. Jak wyjaśnił wójt gminy, przyczyną błędu było najprawdopodobniej pobranie danych matki bezpośrednio z rejestru PESEL i brak porównania z danymi w księdze.

3) Akt małżeństwa nr 2805042/00/AM/1996/495675 przeniesiono do rejestru z pominięciem wzmianki o sprostowaniu nazwiska mężczyzny na podstawie decyzji kierownika USC w Prostkach z 2008 r., ponadto nazwisko mężczyzny przeniesiono do aktu od razu w brzmieniu wynikającym ze sprostowania.

4) Akt małżeństwa nr 2805042/00/AM/1967/667834 został błędnie przeniesiony w zakresie nazwiska rodzowego matki kobiety oraz nazwisk świadków.

Skutkiem ww. nieprawidłowości jest konieczność unieważnienia w trybie art. 127a ust. 1 p.a.s.c. aktów błędnie przeniesionych do rejestru oraz ponownego, prawidłowego przeniesienia aktów, a w przypadkach, gdy z unieważnionego aktu wydano odpis – również zawiadomienia podmiotu, który otrzymał odpis, o unieważnieniu tego aktu i dołączenia wydanego z urzędu, odpisu zupełnego albo skróconego właściwego aktu, odpowiednio do rodzaju odpisu wydanego wcześniej z unieważnionego aktu.

Ponadto przy akcie małżeństwa nr 2805042/00/AM/1967/613235 nie zamieszczono przypisku o akcie urodzenia kobiety, zaś przy akcie zgonu nr 2805042/00/AZ/1979/154649 nie zamieszczono przypisku o akcie urodzenia osoby zmarłej (uchybiecie). W trakcie kontroli brakujące przypiski zostały dołączone do aktów. Uchybiecie nie wywołało skutków.

VI. Prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawie zmiany imienia i nazwiska

W okresie objętym kontrolą kierownik USC w Prostkach przyjął i rozpatrzył 5 wniosków o zmianę imienia lub nazwiska w drodze decyzji administracyjnej. Wszystkie sprawy zostały załatwione zgodnie z żądaniem stron. Kontroli poddano 4 wybrane sprawy.

Ustalono, że wnioski o zmianę imienia lub nazwiska były co do zasady kompletne i zawierały elementy określone w art. 11 ustawy o zmianie imienia i nazwiska, w tym uzasadnienie, z wyjątkiem sprawy znak: USC.5355.1.2025 – wniosek w tej sprawie nie zawierał nazwiska rodzowego osoby, której zmiana dotyczy, wskazania kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził jej akt urodzenia i akt małżeństwa, oświadczenia wnioskodawcy, że w tej samej sprawie nie złożył wcześniej wniosku do innego kierownika urzędu stanu cywilnego lub nie została wydana już decyzja odmowna (uchybiecie). Wójt gminy wyjaśnił, że wniosek w tej sprawie przy składaniu przez wnioskodawcę został zweryfikowany w rejestrze mieszkańców i na tej podstawie ustalono wszystkie dane wnioskodawcy. Uchybiecie nie wywołało skutków.

Ponadto kierownik USC nie zawiadamiał stron o wszczęciu postępowania i możliwości wypowiedzenia się w sprawie przed wydaniem decyzji, co było niezgodne art. 10 § 1 k.p.a. Stanowiło to jednak uchybiecie o charakterze formalnym i nie naruszyło interesów stron, gdyż sprawy zostały załatwione zgodnie z ich żądaniem. Wójt gminy wyjaśnił, że „dotychczasowa praktyka opierała się na założeniu, iż tego rodzaju sprawy mają charakter wyłącznie indywidualny i są wszczynane na wyłączny wniosek osoby zainteresowanej, będącej jedyną stroną postępowania. Wnioskodawca składał wniosek

osobiście, był informowany ustnie o sposobie załatwienia sprawy, podstawie prawnej rozstrzygnięcia oraz o przewidywanym terminie wydania decyzji, a postępowanie w zasadzie nie wymagało prowadzenia rozbudowanego postępowania dowodowego ani udziału innych podmiotów. Jednocześnie przyznaję, że tego rodzaju uproszczona praktyka być może nie zapewniała pełnej realizacji obowiązków wynikających z przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, w szczególności w zakresie formalnego, udokumentowanego zawiadomienia strony o wszczęciu postępowania oraz zapewnienia jej, w sposób odnotowany w aktach sprawy, możliwości wypowiedzenia się co do zgromadzonych materiałów przed wydaniem decyzji. W świetle ustaleń kontroli, praktyka w tym zakresie zostanie zmieniona zgodnie z procedurami opisanymi w k.p.a.”

Wydane decyzje zawierały elementy obligatoryjne wymienione w art. 107 § 1 k.p.a., z wyjątkiem uzasadnienia faktycznego i prawnego, od którego odstąpiono na podstawie art. 107 § 4 k.p.a. Organ prawidłowo pouczył strony o ostateczności decyzji i prawie wniesienia skargi do sądu administracyjnego. Jednakże w decyzjach wydanych w sprawach USC.5355.1.2025, USC.5355.3.2025 i USC.5355.4.2025, w pouczeniu o przysługującej stronie skardze do sądu administracyjnego, błędnie wskazano, że wpis od skargi wynosi 100 zł zamiast 200 zł (uchybiecie). Przyczyną błędu była omyłka pisarska kierownika USC. Błąd nie wywołał skutków, gdyż strony nie korzystały w tych sprawach z prawa złożenia skargi do sądu.

W sprawie zmiany nazwiska znak: USC.5355.4.2025 osoba zatrudniona na stanowisku kierownika USC nie wyłączyła się od udziału w postępowaniu i wydała w tej sprawie decyzję, pomimo, że stroną była jedna z osób jej bliskich w rozumieniu art. 24 § 1 pkt 2 k.p.a. (nieprawidłowość). W złożonych wyjaśnieniach kierownik jednostki nie wyjaśnił przyczyny takiego zachowania podległego mu pracownika. Wskazał natomiast, że: „Sprawa dotyczyła zmiany nazwiska w związku z zawarciem małżeństwa za granicą. W analizowanej sprawie uchybiecie miało charakter procesowy i polegało na niedochowaniu obowiązku wyłączenia oraz na nieprzekazaniu sprawy osobie uprawnionej (zastępcy kierownika USC), co jednoznacznie przyjmuje się do wiadomości. Jednocześnie wskazuję, że decyzja została wydana z zastosowaniem właściwych przepisów prawa materialnego i odpowiadała wnioskowi strony oraz stanowi faktycznemu wynikającemu z dokumentów dotyczących małżeństwa zawartego za granicą. Rozstrzygnięcie nie naruszało interesu publicznego ani praw osób trzecich, a stwierdzone uchybiecie nie miało wpływu na treść rozstrzygnięcia merytorycznego”. Skutkiem nieprawidłowości jest obarczenie decyzji wadą kwalifikowaną wskazaną w art. 145 § 1 pkt 3 k.p.a. – bez względu na prawidłowość merytoryczną rozstrzygnięcia.

Z ustaleń kontroli wynika, że zmiany wynikające z decyzji zostały prawidłowo zarejestrowane w PESEL, a ponadto do aktów urodzeń lub małżeństw wnioskodawców

dołączono stosowne wzmianki o zmianach imienia lub nazwiska. Wyjątek stanowiła sprawa nr USC.5355.5.2025, w której w rejestrze PESEL błędnie wprowadzono datę zmiany odpowiadającą dacie wykonalności decyzji zamiast dacie jej wydania. Skutkiem uchybienia jest konieczność korekty daty zmiany danych w rejestrze PESEL.

Do ustaleń kontroli, przedstawionych kierownikowi jednostki kontrolowanej w projekcie wystąpienia pokontrolnego, nie wniesiono zastrzeżeń.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i oceny wnoszę o:

1. Sprostowanie z urzędu aktu małżeństwa nr 2805042/00/AM/2025/804282 w zakresie drugiego imienia matki kobiety, z zachowaniem obowiązku, o którym mowa w art. 35 ust. 4 p.a.s.c.
2. Zapewnienie każdorazowo dokładnej weryfikacji poprawności danych wpisywanych do aktów stanu cywilnego.
3. W przypadku zgłaszania zgonu przez osobę nie należącą do kręgu najbliższej pozostałej rodziny osoby zmarłej określonego w art. 10 ust. 1 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych – rzetelne weryfikowanie i dokumentowanie uprawnienia osoby zgłaszającej zgon do dokonania tej czynności.
4. Każdorazowe zamieszczanie przy aktach stanu cywilnego sporządzanych aktualnie w trybie zwykłym rejestracji lub przeniesienia z księgi do rejestru przypisków o innych aktach dotyczących tej samej osoby.
5. Zmodyfikowanie stosowanego formularza wniosku o transkrypcję zagranicznego dokumentu stanu cywilnego w taki sposób, aby zawierał pole przeznaczone do wpisania adresu wnioskodawcy zamiast ostatniego adresu zameldowania w Polsce.
6. Weryfikowanie w rejestrze PESEL, czy zaktualizowane dane stanu cywilnego zawierają wszystkie wymagane informacje, w tym nazwiska rodowe współmałżonków i w razie potrzeby – ich uzupełnianie.
7. Wydawanie dokumentów z rejestru stanu cywilnego wyłącznie za pokwitowaniem odbioru (zawierającym podpis odbierającego i datę odbioru).
8. Unieważnienie w trybie art. 127a ust. 1 p.a.s.c. błędnie przeniesionych do rejestru aktów o numerach: 2805042/00/AU/1965/215739, 2805042/00/AU/1958/176925, 2805042/00/AM/1996/495675 i 2805042/00/AM/1967/667834 oraz dokonanie ponownej, prawidłowej migracji aktów z ksiąg do rejestru, a w przypadku, gdy z unieważnionego aktu wydano wcześniej odpis – dopełnienie obowiązku, o którym mowa w art. 127a ust. 2 ustawy.

9. Każdorazowe wierne i rzetelne przenoszenie aktów z ksiąg stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego.
10. Realizowanie wyłącznie wniosków o zmianę imienia lub nazwiska zawierających wszystkie elementy określone w art. 11 u.z.i.n.
11. Zawiadamianie stron o wszczęciu postępowania w sprawie zmiany imienia lub nazwiska, możliwości złożenia odpowiedzi na pismo wszczynające i wypowiedzenia się w sprawie przed wydaniem decyzji.
12. Wznowienie postępowania w sprawie zmiany nazwiska nr USC.5355.4.2025 zakończonej decyzją ostateczną oraz poinformowanie o wyniku sprawy.

Proszę Pana Wójta o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień oraz poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwagi i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej, od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z poważaniem

Wojewoda Warmińsko-Mazurski
Radosław Król